

Els que he trobat pel camí

Per Mn. GEIS

DOLORS MIRALLES i VALLS

Acabava d'ingressar a la Comunitat de Preveres de la Parròquia de Sant Feliu -aquest és el títol canònic de l'antiga Comunitat de Beneficiats que a la Parròquia Mare de Sabadell fou instituïda, per decret pontifici, l'any 1592 -quan un dels més conspicus beneficiats, Mossèn Josep Cardona, brillant orador i culte escriptor, em va dir: "Us haig de fer conèixer una notable escola catalana que tenim a Sabadell".

Era realment reconfortant sentir parlar de l'existència d'una escola catalana en plena Dictadura Primo de Rivera, tan poc afecta a la nostra cultura... I Mossèn Cardona no tardà a acompanyar-me a visitar l'Acadèmia Miralles.

La Directora-Fundadora, Dolors Miralles i Valls, ens rebé amb aquella amable suavitat que li era característica.

Ens féu conèixer tota la casa: despatx, biblioteca-arxiu i aules. Quan estàvem a punt de marxar, adreçant-se a Dolors Miralles i signant-me a mi, Mn. Cardona digué: "Aquí tindreu un bon successor meu. Jo ja m'he fet vell".

(Mn. Cardona havia estat assessor religiós i professor de Religió de l'Acadèmia des de la fundació).

Dolors Miralles assentí amb lleu capdinant. (Penso que hi havia previ acord entre ella i Mn. Cardona).

Jo, sorprès, no hi vaig oposar resistència. Només vaig atrevir-me a presentar una petita esmena al projecte, dient: "Bé, jo portaré el pes de les classes, però Mn. Cardona continuarà en la Consiliatura..." I tot acabà amb un triple i cerimoniós somriure..

Qui no havia de dir que jo hi faria tants anys en aquella Institució!

***

Parlaré escasament de l'Escola. Tot el que en puc dir ho tinc amplemment descrit en la monografia "Acadèmia Miralles" que vaig publicar l'any 1978. Però m'abelleix de recordar que, en les primeres etapes de la meva

incorporació a l'Acadèmia, jo hi vaig desplegar una plural activitat docent: hi vaig professar Llatí, Francès, Literatura i Música. Eren temps que els professors -i encara més les professores- de certes especialitats escassejaven. Així que en van anar sortint i que, a mi, se'm van anar eixamplant les activitats en la ciutat, vaig anar reduint la meva actuació a l'"Acadèmia". Definitivament vaig acabar per on havia començat: la Religió.

Era un temps que les escoles buscaven professors especialitzats. Ara els professors especialitzats, carregats de títols acadèmics, busquen escoles...

En qualitat de professor de Religió -llevat naturalment l'ominós trienni de guerra civil, que proscrit per la meva significació religiosa, sacerdotal, vaig viure a l'estranger- he actuat a l'"Acadèmia" durant tota la meua vida activa.

De retorn de l'estranger, després del trienni de proscripció, vaig ésser pregat de reintegrar-m'hi. No m'hi podia negar. Durant la meua llarga absència, l'Acadèmia, pels efectes pecuniaris, em considerà present, en benefici de les meves germanes, que prou ho necessitaven...

***

Del meu pas per l'"Acadèmia" com a Professor de Música, en restà l'himne escolar que vaig escriure sobre lletra d'Agnès Armengol i que fou publicat -melodia i acompanyament- en un bell fascicle.

Com a Professor de Religió, vaig publicar-hi un quadern, base de les meves explicacions, amb el títol de "Instrucció religiosa".

***

Hi ha dones, en el nostre país, que s'han anticipat a posteriors corrents feministes. A Sabadell, han estat pioneres d'un sà i honorable feminisme, 3 dones en 3 diversos camps d'activitat cultural: Narcisa Freixas, compositora que fressà camins en la pedagogia musical, de cara als in-

fants, amb les seves cançons educatives, camins que eixamplà i aplanà després Joan Llongueres, deixeble i seguidor de Jacques Dalcroze; Agnès Armengol de Badia, la poetessa que prenia part als mitings catalanistes de l'època al costat dels polítics més representatius de la nostra terra; i Dolors Miralles que va crear una escola catalana, modèlica en els seus temps.

Era una època en què la noia feia una vida casolana: encara no havia entrat en l'amplia via de la promoció.

Un bon dia es trobava davant una "Underwood" i se li obriren horitzons. Era l'any 1919.

Posà a la finestra de casa seva, que donava a la Rambla, un rètol que dia: "Es fan còpies a màquina i traduccions: català, castellà, francès, anglès i esperanto".

Hi ploqueren les comandes. Per assessorament, en les còpies del francès i de l'anglès, tenia el professor Mr. Michel.

L'any 1920, començà unes classes, que li havien estat demanades, de mecanografia i taquigrafia. Això ja fou com un inici de la seva futura "Acadèmia". Dolors Miralles fou la primera mecanògrafa-estenògrafa de Sabadell.

El mateix any 1920 fou nomenada professora de Mecanografia de l'"Institut de Cultura i Biblioteca Popular de la Dona", fundada i dirigida per la senyora Bonnemaïson de Verdager, a Barcelona, càrrec que deixà en créixer la seva "Acadèmia" a Sabadell.

L'"Acadèmia Mecanogràfica", nada l'any 1919, amplià les seves activitats docents, amb un bon equip de professors i professores. L'"Acadèmia" tingué tres grans patrocinadors, de molta significació en la Reinaxença Catalana: la poetessa Agnès Armengol, Manuel Folguera, llargs anys president de l'"Associació Protectora de l'Ensenyança Catalana", i Mossèn Josep Cardona.

L'"Acadèmia Miralles", en reconeixement a la seva catalanitat i al

seu prestigi en la docència fou declarada Escola Oficial del Vallès. Aquest honor el pagà car després de la guerra. Plogueren les denúncies: era acusada d'escola laica -en el sentit més pejoratiu de la paraula- i de separatista. Laica? L'única "Acadèmia" o escola privada que tenia assessor religiós -professor d'instrucció religiosa.

Això de separatista ja era més compromès.

Una curiosa anècdota, a propòsit d'aquesta darrera etiqueta. Un dia, amb aires glacials, es presentà a l'escola la Inspectora Dª Carmen Isern en visita extraordinària d'inspecció. Es veu que mals vents li han bufat les orelles. Però es trobà amb una estranya sorpresa: reconeix, entre les alumnes, dues filles del senyor Marçet, Alcalde de la Ciutat, ben poc sospitós de separatisme... L'actitud hostil de la Inspectora es va anar estovant... I acabà reconeixent -i així ho declarà- que en aquella escola havia observat "un ordre admirable, molta pulcritud en els treballs escolars i una gran naturalitat en tot".

Però, de cara als malèvols destructors, recomanà que abundessin els emblemes nacionals, que la bandera nacional fos col·locada diàriament al balcó de l'edifici i que l'alumnat tingués una llibreta on fossin registrades totes les efemèrides nacionals.

Dª Carmen Isern demostrà sempre una gran simpatia per Dolors Miralles i quan l'Ajuntament li otorgà la Medalla de la Ciutat, ella assistí a l'acte i va parlar-hi en termes altament ditiràmics fins al punt de qualificar la homenatjada de "Romàntica de l'Ensenyança".

***

Pel que fa a l'historial de l'Escola de Dolors Miralles remeto els lectors a la monografia ja esmentada. Ens limitarem a parlar de la Fundadora-Directora.

Era una pedagoga "nata". Desproveïda de títols acadèmics, fundà i dirigí una escola modèlica que s'anticipava a temps força posteriors. Va tenir una gran assessora en aquest aspecte: la citada il·lustre pedagoga senyora Bonnemaison.

De cara als infants introduí el sistema Montessori, quan aquí enca-

D'una visita que Mn. Geis i Joan Maurí varen fer a Dolors Miralles a casa de la seva germana, Josefina, a Sant Cugat de Sesgarrigues (1977). Foto de J.C.

ra era gairebé desconegut.

Introduí la rítmica-plàstica (que propagà a Barcelona Joan Llongueres deixeble i seguidor de Jacques Dalcroze) molt abans que les escoles del nostre país la incorporessin a llurs programes pedagògics.

Una ex-alumna, avui professora de música de l'"Acadèmia", Dionísia Aymerich de Fontanals, recollint el sentit d'un grup d'ex-alumnes, arran de la mort de la Directora, féu des de les pàgines del "Diario de Sabadell", una bella descripció de tot això que només insinuem. Amb raó pot dir: "Tots aquells que tinguérem la sort de passar per la seva "Acadèmia" quedarem ben marcats". Llegiu-lo aquell article: s'ho val.

En la seva especialitat, Dolors Miralles aconseguí assenyalades distincions. Ben aviat -l'any 1914- fou premiada a Leipzig per la versió taquigràfica de 3 llibres: un en francès -"Lettres", de Mme. de Sevigné-, un altre en castellà -"Cartas de las mujeres de España", de Martínez Sierra- i el tercer en català -"Solitud", de Victor Català, Caterina Albert, amb la qual contragué després ferma amistat i de la qual ha deixat un interessant epistolari.

Com a destacada mecanògrafa, ens ha deixat les extenses Memòries de Manuel Folguera, recollides de vi-

va veu del seu autor (1).

En la seva llarga invalidesa senil, acabà per on havia començat: encadrada a una màquina d'escriure, va anar escrivint un llibre molt personal que batejà amb el títol de "Una noia d'aquell temps" i una novel·leta que hom veu farcida de personals vivències. (2)

He arribat a pensar que la seva dedicació total a la instrucció d'infants i adolescents frustrà una escriptora "en herbe".

Vet ací una dona de feble constitució física que lluità amb esperit indefallent durant tota una llarga vida. (Naixia a Sabadell 15-7-1889 i hi moria el 5 de gener d'enguany).

Sempre fidel al lema "Prega i treballa" -que havia fet brodar a l'estendard de la seva Acadèmia -quan la seva total invalidesa l'obligà a renunciar al "Treballa", s'abraçà amb el "Prega". I la seva pregària anà sempre revestida d'una admirable resignació.

En són testimonis qualificats les religioses que tingueren cura dels seus darrers anys d'invalidesa.

(1) QUADERN publicà 5 capítols relacionats principalment a la nostra ciutat. (Veure Q. nùms. 8, 9, 10, 11 i 12.

(2) Que Quadern en té en estudi la possible publicació.